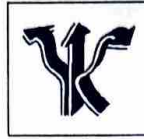

ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ”

Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права ім. князя
Володимира Великого

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ
“26” серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
цивільно-правових дисциплін та
міжнародного права

Протокол № 1 від 26.08.2025р.

Завідувач кафедри

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ПРАВО»

Спеціальності: **К9 Правоохоронна діяльність**

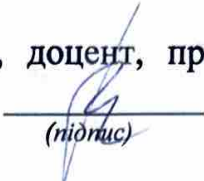
Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: **Правоохоронна діяльність**

Спеціалізація: _____

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Барановська Віра Миколаївна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)**Викладач:**

Барановська Віра Миколаївна - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

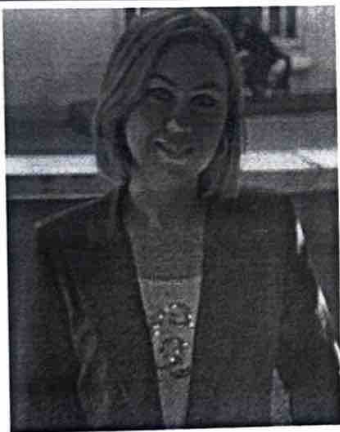
Силабус розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Протокол № 1 від 26.08.2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Митне право
Шифр та назва спеціальності	К9 Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредита/90 год Лекції : 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	VI семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin/robochi-navchalni-programi12.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

	Барановська Віра Миколаївна
	Кандидат юридичних наук
	Доцент
	Професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Дисципліни, які викладає НПП	Господарське право, Господарський процес, Право інтелектуальної власності, Корпоративне право, Актуальні проблеми господарського права, Актуальні проблеми інтелектуальної власності
Напрями наукових досліджень	Своєрідність та специфіка правового регулювання митного права, особливості та сучасні тенденції розвитку митного законодавства в Україні; організація митної політики; права та обов'язки суб'єктів митних відносин; відповідальність за порушення митних правил, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів та предметів через митний кордон України; особливості оформлення митних декларацій, роботи з нормативними матеріалами та вміння застосовувати здобуті теоретичні знання у вирішенні практичних питань.
Посилання на реєстри для ідентифікаторів науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2784-0416 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=8GzoE68AAA_AJ

Контактна інформація викладача:	
E-mail:	forever55555@ukr.net
Контактний тел.	+38-(096)-368-24-24
Телефон кафедри	(044) 490-95-02, (044) 490-95-21
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin/robochi-navchalni-programi12.html

Анотація курсу. Митне право є комплексною галуззю законодавства з переважаючими публічно-правовими засадами регулювання на засадах адміністративного права. Воно допускає деякі приватноправові механізми. Митне законодавство надзвичайно динамічне. Воно постійно удосконалюється. На нього впливають потреби забезпечення руху товарів, робіт та послуг у межах єдиного економічного простору, єдиного митного союзу та забезпечення співробітництва з країнами Європейського Союзу. В основу структури курсу «Митне право» покладено Митний кодекс України. Він включає основи державної митної політики та її пріоритети, специфіку, предмет, метод та структуру митного права, його співвідношення з базовими галузями права, правове положення та види митних органів, основні митні операції та типові порушення митного законодавства. Звертається увага на заходи профілактики та способи виявлення порушень митного законодавства.

Предмет вивчення дисципліни - суспільні відносини, які виникають у процесі переміщення через митний кордон України товарів, предметів і транспортних засобів, а також правові категорії, наукові погляди та концепції, характерні для науки митного права.

Мета курсу: ознайомити студентів з основоположними відомостями з митного права та митного законодавства, навчити їх застосовувати здобуті теоретичні знання в практичній роботі, а також аналізувати ситуації з митних питань, що виникають у реальному житті, і правильно їх вирішувати.

Завдання навчальної дисципліни: формування у студентів поглиблених знань у галузі митного права, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері; набуття студентами умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають у повсякденній діяльності митних органів, а також в інших учасників митних правовідносин; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб'єктів митних правовідносин; тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; правозастосовної діяльності митних органів та їх посадових осіб; особливостей проходження служби в митних органах; реалізації юридичної відповідальності щодо суб'єктів митних правовідносин; формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері митного права.

Пререквізити навчальної дисципліни. “Теорія держави і права”, “Адміністративне право”, “Адміністративний процес”, “Конституційне право”, “Цивільне право”, “Кримінальне право”.

Програмні компетентності.

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності у сфері митного права. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями у сфері митного права. ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
--------------------------------	--

	ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Спеціальні (фахові/предметні) компетентності	СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації у сфері митного права. СК 8. Здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань у сфері митного права.
Результати навчання	РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях в сфері митного права. РН5. Розробляти тексти, документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовою. РН6. Знати і розуміти принципи доброчесності та норми етичної поведінки, дотримуватися їх у професійній діяльності. РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань. РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Зміст навчальної дисципліни.

№	Курс III Семестр 6 Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин 3/ 90	Кількість годин, з них:			
		Лек-ції (Л)	Семі н. зан. (СЗ)	Сам. роб. студ. (СРС)	Методи навчання/ методи оцінювання
Назва теми					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ в навчальну дисципліну «Митне право»					
1.	Започаткування та становлення митної справи	2	2	4	Методи навчання: словесні; індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; метод проблемного викладу; інтерактивні методи.
2.	Поняття, предмет, завдання, система і принципи митного права	2		4	
3.	Митні органи України та організаційно-правові засади їх діяльності	2		6	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Переміщення та пропуск товарів, транспортних засобів через митний кордон України					Методи оцінювання: усний контроль, письмовий контроль; тестовий контроль
4.	Митний режим	2	2	6	
5.	Митний контроль і його місце в системі контролю	2		6	
6.	Митний контроль на транспорті	2	2	6	
7.	Митне оформлення і митне декларування	2	2	6	
8.	Митно-тарифне регулювання	2	2	6	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3: Порушення митних правил					
9.	Поняття та види відповідальності за порушення митних правил	2	2	6	
10.	Працівники митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій	2	2	6	
Модульна контрольна робота					
		20	14	56	
	ВСЬОГО	90 год.			
	Форма контролю	Залік			

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Митне право» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у

тому числі модульної контрольної роботи і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни конкретної навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями для завданнями та рекомендаціями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства ;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати, доповіді тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- презентації;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий .

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА за залік (в балах) = результати поточної роботи + результати заліку.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти* 6-й семестр.

	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Модульна контрольна робота***	Залік	Загальна кількість балів
	СЗ 1			СЗ 2		СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7			
Робота на семінарському занятті (СЗ)*	5			5		5	5	5	5	5	30	40** **	100
Самостійна робота**	5			5		5	5	5	5	5			

*Таблиця містити інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

**Робота на семінарському занятті оцінюється у 5 бали.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

*** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, підготовка юридичних документів, опрацювання матеріалу відведеного для самостійного опрацювання. Самостійна робота з кожної теми за робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань.

***Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 30 питань.

Види тестових завдань:

- 3 вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- 3 вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум **30 балів** (1 бал за 1 правильну відповідь).

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Митне право» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (письмово). Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

****Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше 89 балів в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу "Митне право" здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та семінарські заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і псеінарських заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс "Митне право" передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порухеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

1. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Зовнішньоекономічна діяльність-3: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2018. 355 с.
2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Міжнародне економічне право-2: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 368 с.
3. Барановська В.М. Практика застосування INKOTERMS 2020 в зовнішньоекономічних договорах. - Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, №87, 2025, с.213-218 <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.4.29>
4. Барановська В.М. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. МАУП. 2025. 225 с.
5. <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/institut/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin/robochi-navchalni-programi12.html>

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Закон України від 16.04.91 р. № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/959-12#Text>
3. Кодекс адміністративного судочинства України зі змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення зі змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
5. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кримінально-процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
7. Дорофєєва Л. М., Рябченко О.П. Митне право. Луцьк: Вежа-Друк. 2024. 558с.

8. Лемеха Р.І. Теоретико-методологічні та правові засади митних режимів в Україні: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 344с.
9. Митне право : навч. посібник / О.П. Рябченко, В.Я. Мацюк, В.В. Чмелюк, І.П. Петрова, та ін.; за ред. Петрової І.П. Ірпінь, УДФСУ. 2020. 470 с.
10. Митне право Європейського Союзу. Карпенко Г.Л., Коваль Н.О., Панфілова О.Є. Одеса: Фенікс, 2020. 118 с.

Додаткова:

1. Денисенко С.І., Ільченко О.В. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур як основоположний документ у сфері митної справи. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 5. С.638 – 641.
2. Захожай К.В., Рудик Н.В., Сивульська Н.М. Митне регулювання в Україні у довоєнний та воєнний періоди. Проблеми економіки. 2024. №1. С.112–120.
3. Найденко, О., Гунько, К. Митні режими експорту та імпорту: регулюючий аспект та податкові наслідки. Економіка та суспільство, 2022 (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-38>
4. Перепьолкін С.М. Митне право Європейського Союзу : історія становлення. Вісник ЛДУВС ім.І.О.Дідоренка. 2021.Вип.3(95).С.38-48.URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1402/1271>
5. Пипяк М.І., Кокарча Ю.А. Реформування митного законодавства України в умовах Євроінтеграції. Нове українське право. Спецвипуск. 2022. Т2. <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/400>
6. Резнік Н., Боштан А. Особливості здійснення митного контролю в Україні у період війни. Молодий вчений, 2022, 11(111), 103-107.
7. Сідляр В. В., Валігура В.А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/102.pdf
8. Співак І.В. Митний пост-аудит: зарубіжний досвід на допомогу у впровадженні нової форми митного контролю в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 1/2022. С.205-209.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [https:// www.minfin.gov.ua](https://www.minfin.gov.ua)
2. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://cabinet.customs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної прикордонної служби України. Пункти пропуску. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/perelik-punktiv-propusku/>
4. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України. URL: <https://cabinet.customs.gov.ua/customslist1>
5. Державна митна служба України. URL: <https://www.facebook.com/UkraineCustoms>
6. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua/>
7. Боротьба з контрабандою наркотиків та наркотичних засобів в ЄС. URL: https://www.europarl.europa.eu/topics/drugs/drug3_de.htm
8. Заходи боротьби з контрабандою від Генеральної митної дирекції Німеччини. URL: https://www.zoll.de/DE/Der-Zoll/Aufgaben-des-Zolls/Schutz-fuer-Buerger-Wirtschaft-undUmwelt/Schmuggel-und-Kriminalitaet/schmuggel-und-kriminalitaet_node.htm